

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av utbildningen på
språkintröduktion i gymnasieskolan vid Wa-
saskolan i Tingsryds kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Wasaskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen på språkintruktionsprogrammet under våren och hösten och 2016. Granskningen vid Wasaskolan i Tingsryds kommun ingår i detta projekt.

Wasaskolan besöktes den 23 – 25 maj 2016. Ansvariga inspektörer har Mirzet Tursunovic och Sven-Olof Lundin varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen på språkintruktionsprogrammet i gymnasieskolan genomförs i ytterligare 41 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en publikation. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Skolinspektionen har följt två elevers utbildning vid språkintruktionsprogrammet i denna granskning. Elevnamnen *Said* och *Sara* i denna rapport är fiktiva och används endast för att underlätta läsningen.

Bakgrundsuppgifter om Wasaskolan

Wasaskolan är enda kommunalgymnasieskolan i Tingsryds kommun. Utbildningen vid skolan omfattar, förutom fem intruktionsprogram också följande nationella program: industritekniska programmet, barn- och fritidsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet, teknikprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, ekonomiprogrammet samt samhällsvetenskapsprogrammet.

Vid tidpunkten för skolbesöket vid Wasaskolan finns det 191 elever på nationella program samt 119 elever vid språkintruktionsprogrammet. Detta kan

jämföras med det tjugotal elever som för fyra år sedan fanns på språkin introduktionsprogrammet när nuvarande rektor tillträdde sin tjänst. Den största ökningen har skett innevarande läsår, det vill säga 2015/16.

Eleverna på språkin introduktionsprogrammet är fördelade på sex olika grupper. Två grupper på, vad skolan benämner, "högstadiet" (A och B) vilka har elever som läser mot centralt innehåll för årskurserna 7-9. Eleverna i de två grupperna erbjuds 13 grundskoleämnen. En grupp elever på "ämnesintroduktion" (C) läser mot centralt innehåll för årskurserna 3-6 och kan läsa 9 grundskoleämnen. Eleverna i "nybörjare – introduktionsgrupper" (D, E och F) läser mot centralt innehåll för årskurserna 1-3. Dessa elever ges möjlighet att läsa fyra grundskoleämnen. Det finns en programansvarig för alla introduktionsprogram vid skolan och hon fungerar även som mentor för eleverna på språkin introduktionsprogrammet.

Resultat

1. Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

Frågeställning fokuserar på i vilken omfattning huvudmannen, rektorn och skolpersonalen erbjuder eleverna en flexibel utbildning utifrån deras skiftande behov och förutsättningar. Det handlar om huvudmannens plan för utbildningen, kartläggning av elevernas kunskaper, den individuella studieplanen och hur den planen följs upp och omprövas. Forskning och identifierade framgångsfaktorer pekar på vikten av att riktlinjer finns för organisation och mottagande av nyanlända elever såväl som att en inledande bedömning genomförs av elevens kunskaper och erfarenhet. Framgångsfaktorer är också att utbildningen och undervisningen planeras och genomförs utifrån det bedömningen visar om elevens förutsättningar och behov samt att elevens utveckling mot utbildningens mål kontinuerligt utvärderas.¹

¹ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Flexibel utbildning

Huvudmannens plan för språkintruktionsprogrammet är från januari 2013. Enligt planen är målsättningen att eleverna ska *"så fort som möjligt uppnå behörlighet för att kunna söka till ett nationellt gymnasieprogram"*. Av planen framgår vidare att språkintruktionsprogrammet ska utformas för varje enskild elev. I huvudmannens plan för utbildningen är inte preciserat att utbildningen ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Elevernas individuella studieplaner och scheman samt samtliga genomförda intervjuer visar att utbildningen för *Said* och *Sara* bedrivs i en omfattning som motsvarar heltidsstudier.

I planen preciseras inte heller om utbildningen ska innehålla några andra insatser som kan vara gynnsamma för elevernas kunskapsutveckling. Skolchefen, som förvaltningens representant, vet inte om utbildningen på språkintruktionsprogrammet innehåller praktik men å andra sidan anser han att *"eleverna är ambitiösa så de vill inget annat heller"*.

Den politiske företrädaren (ordförande i nämnden) uppger vid intervjutillfället att hon är nöjd med hur undervisningen på språkintruktionsprogrammet fungerar med bland annat tre *"otroligt skickliga"* förstelärare. Även rektorn lyfter fram förstelärarnas betydelse för den *"höga kvaliteten i verksamheten"*.

Skolchefen säger sig vara väl insatt i huvudmannens plan för utbildningen men minns inte om den är föredragen och beslutad i nämnden. Rektorn uppger att plan för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet *"kanske borde revideras"* mot bakgrund av att den är från 2013 när elevunderlaget var helt annat än vad det är idag. Huvudmannens plan för utbildningen är inte känd bland den skolpersonal som intervjuats under Skolinspektionens besök.

Genomgång av *Saids* och *Saras* scheman och intervjuer med dem och skolpersonal visar att deras utbildning endast innehåller undervisning i grundskoleämnen. De läser inte gymnasiekurser och känner inte till om den möjligheten finns. Möjligheter till detta finns dock, enligt intervjuer med skolchefen, rektorn och intervjuad skolpersonal. De har varken erbjudits eller sökt några andra insatser själva. Båda eleverna har erbjudits undervisning i modersmål men har tackat nej. Enligt uppgifter i verksamhetsredogörelsen erbjuder skolan modersmålsundervisning i ett antal språk men endast fem elever har under de senaste fyra månaderna deltagit i modersmålsundervisning. Skolan erbjuder studiehandledning på fem-sex språk i de lägre undervisningsgrupperna (D, E och F) på språkintruktionsprogrammet och studiehandledning på svenska för eleverna som studerar i de mer avancerade grupperna (A och B).

Kartläggning

Enligt samtliga intervjuade vid skolbesöket och inskickad dokumentation är det programsamordnaren (tillika studie- och yrkesvägledare samt ordförande/sammankallande för skolans elevhälsoteam) som initialt träffar elever som kommer till skolan med avsikt att börja vid språkintruktionsprogrammet. Det finns ingen formaliserad modell för hur detta samtal ska gå till. Samtalet sker på elevens modersmål. Tolk anlitas alltid och vårdnadshavare brukar också delta. Ingen annan skolpersonal deltar i det mötet. Rektorn uppger att under tidigare år har även skolsköterska och kurator varit med. Programsamordnaren bedömer huvudsakligen elevens kunskaper i svenska inför placering i relevant undervisningsgrupp. När eleven börjar sin skolgång, gör lärarna, enligt rektorn, *"den riktiga bedömningen i de olika ämnena"*. Rektorn, skolchefen och de intervjuade lärarna uppger att skolan framöver kommer att använda Skolverkets kartläggningsmaterial.

Lärarna bekräftar att de först träffar eleverna när undervisningen börjar och att de inte deltar i någon kartläggning innan. En lärare uppger att det *"i början av läsåret är vanligt förekommande att den första godtyckliga placeringen"* gör att lärarna måste se till att eleven snabbt flyttas uppåt eller nedåt i systemet och byter undervisningsgrupp. En annan lärare uppger att programsamordnaren har det administrativa ansvaret för eleverna (första samtal med eleverna, initial kartläggning och placeringen, kontakter med vårdnadshavare), medan en lärare ansvarar för den pedagogiska utvecklingen av språkintruktionsprogrammet. Denna indelning är dock inget som är känt för alla de som intervjuats under Skolinspektionens besök vid skolan.

Sara började på Wasaskolan i augusti 2015 efter ett år i en grundskola i Sverige och tidigare tre år i sitt ursprungsland. Sara träffade programsamordnaren innan hon började på programmet: *"Hon sa att jag skulle gå i grupp A men har inte frågat hur mycket jag kan eller inte. En vecka senare sa hon att jag skulle gå i B-gruppen för att det var många elever som var i A-gruppen."* Said berättar om liknande erfarenheter från sitt första möte på skolan i december 2015 före placeringen i en undervisningsgrupp. Said började sedan i grupp D i december men förflyttades i mars 2016 till grupp C. Said har sjuårig skolgång från ursprungslandet och minns att programsamordnaren frågade om den tidigare skolgången men Said minns inte om programsamordnaren gjorde några anteckningar under mötet. I vart fall fick han inget dokument med sig efter mötet och inget därefter heller.

Förkunskaper och behov

Said och Sara har varsin individuell studieplan som i princip bara innehåller information om vilka ämnen de läser, när kurser startar och när de ska avslutas. Studie- och yrkesvägledaren anser att det vore bra om man i studieplanerna

hade skrivit något mer *"om eleverna och om deras mål med utbildningen"*. Elevhälsans representanter uppger att de inte har varit med och upprättat individuella studieplaner. De anser att det kan vara svårt att göra en bedömning av elevernas förkunskaper och behov vid det första samtalet utan att *"det är lättare efter att man träffat eleverna lite grand och eleverna har funnits på skolan ett tag"*. Rektorn uppger att elevernas individuella studieplaner upprättas *"först efter att man lärt känna eleverna lite bättre, vilken ambition de har och vad de siktar på"*.

Saids och *Saras* individuella studieplaner innehåller inte beskrivningar av deras mål med utbildningen, varken på kort eller längre sikt. Det framkommer inte heller om de erbjuds eller är i behov av andra insatser som kan vara gynnsamma för deras kunskapsutveckling. Eftersom huvudmannen i samband med granskningen inte redovisat kartläggningarnas resultat är det oklart om de individuella studieplanerna för de intervjuade eleverna är upprättade utifrån bedömningar av deras respektive förkunskaper och behov.

Said och *Sara* får undervisning i grundskoleämnena svenska som andraspråk och ett antal andra grundskoleämnen för att uppnå behörighet till ett nationellt gymnasieprogram. Vissa lärare undervisar både på språkinträdning och på nationella program och berättar att de på sina gymnasiekurser har elever som annars får merparten av sin utbildning inom ramen för språkinträdningsprogrammet. Som tidigare konstaterats läser varken *Said* eller *Sara* några gymnasiekurser.

Utifrån dokumentation och intervjuer framkommer att utbildningen för språkinträdningseleverna inte innehåller några planerade insatser som kan vara gynnsamma för elevernas kunskapsutveckling, exempelvis praktik eller motivationsinsatser. Studiebesök i samhället kan ingå inom exempelvis undervisningen i samhällsorienterande ämnen (SO) vilket i så fall sker på lärarens initiativ. Då, förklarar en lärare, *"finns det dokumenterat hos den enskilda läraren och inte i elevens studieplan"*. Eleverna på språkinträdningsprogrammet kan även vara med under en dag och följa undervisning på ett nationellt program, efter rekommendationer från undervisande lärare eller studie- och yrkesvägledaren.

Såväl intervjuer med *Said* och *Sara* som genomgång av deras individuella studieplaner och scheman visar att deras utbildning inte organiseras i enlighet med dessa. Det finns ämnen i studieplanerna som eleverna inte läser men det saknas även ämnen som eleverna läser. Likaså förekommer det att eleverna läser ämnen som enligt studieplanen avslutats.

Uppföljning och utvärdering

Läsåret för alla gymnasieelever vid Wasaskolan är indelat i fyra ungefär lika långa perioder. Vid varje periods slut görs avstämningar vilka möjliggör övergång till högre grupper, vilket skett för en elev i granskningen som inför period fyra förflyttats från D till C-grupp. Om detta sker ska även, enligt rektorn och lärarna, elevens individuella studieplan revideras. Detta har dock inte skett för någon av de intervjuade eleverna.

Ingen av de intervjuade ur skolpersonalen har en helhetsbild av vilka ämnen eleverna läser utan den dokumentationen hanteras, enligt samstämmiga uppgifter, av programsamordnaren. På frågan om de sett elevernas studieplaner svarar lärarna samstämmigt, med en lärares ord: *"Hon [programsamordnaren] säger att de finns men jag har aldrig sett någon."*

De undervisande lärarna uppger att de följer upp och dokumenterar elevernas kunskapsutveckling och rapporterar in till programsamordnaren när en elev avslutar en kurs. I programsamordnarens arbetsuppgifter ingår också att genomföra utvecklingssamtal med samtliga elever på språkintruktionsprogrammet och dokumentera detta. Varken intervjuad skolpersonal eller rektorn tror att det arbetet har genomförts med alla elever på programmet. Som en lärare uttrycker det: *"Det kan släpa lite."*

Enligt lärarna och rektorn förekommer det att ett betyg inte sätts efter att ett ämne har avslutats trots att eleverna har uppnått kunskapskraven för årskurs 9 utifrån det aktuella ämnets kursplan. Enligt rektorn är det främsta skälet till detta att eleven inte ska ha håltimmar i schemat utan en sammanhållen skoldag. Ett annat skäl som anges handlar om att eleven därigenom utvecklar sitt begreppsförråd inom ämnet och kan vid förnyad bedömning få högre betyg.

Eleverna tror dock att de får sluta läsa ett ämne när de nått kunskapskraven i ämnet. *Said* säger: *"Det är lärarna som bestämmer när jag är klar, vi gör ett prov och om man är bra på provet då kan man gå vidare."* Samma uppfattning har *Sara*: *"Lärarna bestämmer när man är klar. Är man inte klar bestämmer de om man ska fortsätta med ett ämne ett år till."* Ingen av de båda eleverna som följs i granskningen har i början på utbildningen fått en uppfattning om hur länge de kommer att studera vid språkintruktionsprogrammet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att utbildningen inte i alla delar är flexibelt utformad och anpassad efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, avseende studietakt, omfattning och innehåll.

Exempel på detta är kvalitén i genomförande och innehåll i den initiala kartläggningen av elevernas utbildningsbakgrund och behov av utbildning som sker vid inskrivningssamtalet. Ett annat område handlar om elevernas individuella studieplaner som inte överensstämmer med det som eleverna faktiskt gör på utbildningen. Dessutom skulle ett mer strukturerat arbete med uppföljning och utvärdering av elevens utbildning kunna leda till bättre genomströmning och övergång till annan utbildning eller arbete.

2. Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?

Frågeställning fokuserar på om eleverna får studie- och yrkesvägledning av skolpersonalen som en integrerad del av deras utbildning, så att de får kunskap om och kan göra medvetna och självständiga val om sin studie- och yrkesinriktning. Det handlar alltså om att personalen på skolan ska informera och ge eleverna vägledning inför de val av kurser som erbjuds, om möjligheterna till fortsatta studier i och utanför gymnasieskolan och om framtida yrkesval och att den studie- och yrkesvägledning som elevernas får är en integrerad del av deras utbildning. En del av detta vägledningsarbete handlar också om att ge eleverna stöd i att formulera mål för sina studier. Vidare handlar det om att eleverna ska öka förmåga till studieplanering och att ta ställning till sin studie- och yrkesinriktning. Forskning visar på vikten av ett nära samarbete med omgivande samhälle för att utveckla utbildningen och dess kvalitet.²

Personal

I huvudmannens plan för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet preciseras inte vilka studie- och yrkesvägledningsresurser eleverna ska ha tillgång till. Förvaltningens representant, kommunens skolchef, uppger vid intervjutillfället att *"det finns gott om resurser för vägledning"*. Samma uppfattning har nämndens ordförande. Enligt skolchefen har Wasaskolans drygt 300 elever tillgång till tre heltidsvägledare av vilka en på heltid enbart arbetar med eleverna på språkintruktionsprogrammet. Dessutom finns även två elevcoacher som möter eleverna i skolan vid sidan av deras undervisning.

² Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Även lärarna och rektorn berättar att det finns gott om studievägledningsresurser som eleverna har tillgång till och att samtliga elever vet var vägledarna finns samt att eleverna lätt kan komma i kontakt med en studie- och yrkesvägledare.

Said tycker att han om han vill, kan träffa studie- och yrkesvägledaren *"dagligen eftersom hon brukar sitta där på sitt rum"*. Eleverna minns dock inte om studie- och yrkesvägledarna har varit inne i klassrummen och presenterat sig.

Den studie- och yrkesvägledare, som Skolinspektionen intervjuat och som började sin anställning vid Wasaskolan i december 2015, uppger att hon har varit i A- och B-grupperna och presenterat sig.

Vägledning

Flera av de intervjuade lärarna uppger att de också undervisar på nationella program och därigenom har kunskap även om de programmen. Utifrån sin kännedom om eleverna på språkintruktionsprogrammet kan lärarna inom sitt läraruppdrag vägleda eleverna och vara behjälpliga när eleverna väljer nationella program eller vill diskutera annan utbildning eller arbetsmöjligheter.

Rektorn menar att studie- och yrkesvägledarna *"har öppna dörrar med stor tillgänglighet"* och att det finns goda möjligheter att tillfredsställa vägledningsbehovet hos eleverna vid språkintruktionsprogrammet. Denna öppenhet och tillgänglighet gör, enligt rektorn, att eleverna utnyttjar den tillgång till studie- och yrkesvägledning som de har. Rektorn menar också att lärarna har kommunicerat denna möjlighet med eleverna.

Den studie- och yrkesvägledare, som intervjuats under Skolinspektionens besök vid skolenheten, berättar att hon främst varit involverad när det gäller språkintruktions elevernas val till nationella program. Vägledaren berättar att hon har gymnasiesamtal med A- och B-eleverna: *"De är mycket intresserade av att få veta vilka vägar de ska gå för att nå fram till sina drömmjobb."* Vidare berättar vägledaren att hon är behjälplig också när det gäller de studiebesök till nationella program som eleverna vid språkintruktionsprogrammet gör.

Under intervjuerna med lärarna framkommer att studie- och yrkesvägledningssamtal med språkintruktions eleverna i grupp C, och i de tre nybörjargrupperna (D, E och F) ansvarar programsamordnaren för som för övrigt träffar alla elever och genomför den första kartläggningen och placeringen av eleverna i adekvata undervisningsgrupper.

Medvetna och självständiga val

Lärarna upplever att det finns goda förutsättningar för eleverna att få en realistisk bild av framtida studie- och yrkesmöjligheter. Dessutom menar lärarna att

det fungerar väl med den återkoppling som de får från studie- och yrkesväglarna. En lärare beskriver det: *"Jag visste att eleven hade vissa ambitioner och rådde eleven att prata med studievägledaren. Men sedan hörde jag inget så då skickade jag ett mail till henne och fick svar inom tio minuter."*

Vid respektive intervjutillfälle med eleverna Said och Sara framkommer att båda eleverna är nöjda med den studie- och yrkesvägledning som de får. Sara uppger att hon *"går till henne [studie- och yrkesvägledaren] när det behövs och får hjälp av henne"*. Sara brukar också prata med sina lärare om fortsatt utbildning och har bestämt sig vad hon ska läsa nästa läsår och har redan sökt till ett nationellt program. Detta bekräftas i samtal med studie- och yrkesvägledaren.

Integrerad del av utbildningen

I huvudmannens plan för utbildningen anges: *"Ett tätt samarbete med studievägledare tillika programansvarig, sker kontinuerligt under läsåret, både för enskild rådgivning och studiehandledning i klassrummet."*

Studie- och yrkesvägledaren uppger att hon sitter med i pedagogisk ledningsgrupp där de diskuterar om vad som händer i de olika programmen vid skolenheten. Hon uppskattar att *"det är ganska informellt"* och att det finns gott om samverkansformer mellan pedagogisk personal och övriga funktioner vid skolan såsom studie- och yrkesväglarna och olika kompetenser ur elevhälsan.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna vid språkintruktionsprogrammet ges studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning.

Eleverna ges möjligheter att göra medvetna och självständiga val och mål för sin studie- och yrkesinriktning. De stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval. Vid skolenheten finns fungerande formella och informella former för samverkan mellan lärare och studie- och yrkesväglare.

3. Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Frågeställning fokuserar på i vilken grad elevhälsan arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, och i detta arbete samverkar med övriga personalgrupper på skolenheten. Främst i syfte att stödja elevens utveckling mot målen för utbildningen. Tillgången till elevhälsa bedöms på huvudmannanivå. Frågan om hur elevhälsan arbetar gentemot eleverna bedöms på skolenhetsnivå. Forskning och en identifierad framgångsfaktor pekar på vikten

av att det finns samsyn i förhållningssätt där all personal tar ett gemensamt ansvar och att de nyanlända eleverna är hela skolans angelägenhet.³

Tillgång

Enligt redovisade uppgifter i verksamhetsredogörelser från huvudmannen och rektorn har eleverna på språkintruktionsprogrammet tillgång till samma elevhälsoresurser som övriga elever på skolan. I skolans elevhälsosteam ingår rektor, skolsköterska, studie- och yrkesvägledare, specialpedagog, kurator samt programsamordnaren som är ordförande för elevhälsan. Vid behov anlitas skolläkare och skolpsykolog. Elevhälsan har möten varje vecka för att identifiera elever i behov av stödinsatser för att därigenom åtgärda detta på ett tidigt stadium.

Under Skolinspektionens besök vid Wasaskolan har specialpedagogen, kuratorn och skolsköterskan intervjuats. Samtliga jobbar med alla Wasaskolans elever. Specialpedagogen arbetar 75 procent och har varit anställd vid skolan sedan januari 2016 men har jobbat längre i kommunen. Kuratorns tjänst är på 90 procent och hon har varit på skolan sedan den byggdes. Skolsköterskan är anställd på skolan sedan början på detta läsår och arbetar 40 procent. Ytterligare en skolsköterska tjänstgör på 60 procent.

Alla tre kompetenser berättar att deras uppdrag ser likadant ut för hela skolan och att det inte finns några särskilda direktiv när det gäller arbete med språkintruktions eleverna. Specialpedagogen har inte haft kontakt med eleverna individuellt, men säger att hon är placerad strategiskt där eleverna brukar röra sig vilket genererar en del spontana småkontakter. Kuratorns målsättning har från början varit att träffa eleverna en och en. I början fungerade det men inte nu när det kommit så många elever. I stället har hon och skolsköterskan gått ut i grupperna och presenterat sig där i stället.

Rektorn uppger vid intervjutillfället att elevhälsans personal *"går runt och presenterar sig för eleverna i samband med introduktionen och de finns på plats i skolan hela tiden"*.

Eleven *Said* berättar att en elev i klassen, med samma språkliga bakgrund som han själv har, berättat för honom att det finns en skolsköterska på skolan men att han inte har haft kontakt med henne. *Said* vet inte vilka andra kompetenser ur elevhälsan eleverna har tillgång till och hur deras uppdrag ser ut. Som han minns har ingen ur elevhälsan varit i klassen och presenterat sig för eleverna.

³ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Även *Sara* känner bara till att det finns en skolsköterska och inga andra kompetenser.

Hälsofrämjande arbete

Rektorn uppger att eleverna får hälsosamtal i samband med kartläggningen. Skolsköterskan berättar att hon genomfört hälsosamtal med en del elever på programmet, framförallt i A-gruppen och dokumenterat i datajournal. I de fall det finns behov av elevhälsans återkoppling får såväl rektorn som lärarna återkoppling från elevhälsan. Det kan exempelvis handla om elever med någon form av funktionsnedsättning eller annan hälsoproblematik av betydelse för lärarnas planering och genomförande av undervisningen.

När det gäller elevhälsans hälsofrämjande arbete, uppger rektorn, att skolan sedan i höstas jobbar med ett projekt *Tobaksfri skola i Kronoberg*. Elevhälsans representanter berättar också om det projektet och upplever att syftet är att skapa en skyddande miljö för alla vid skolan. Därutöver finns elevforum där språkintruktions eleverna är representerade och där hälsofrämjande arbete aktualiseras.

Förebyggande arbete

Rektorn uppger att elevhälsans representanter, som en del i det förebyggande arbetet, arbetar kontinuerligt med skolans likabehandlingsplan tillsammans med eleverna och skolans övriga personal.

Elevhälsans representanter berättar att arbetsmiljön är viktig och målet är att ha god stämning mellan elever och elever och mellan elever och lärare. Detta arbete menar elevhälsans representanter är en del i deras förebyggande arbete.

Lärarna uppger att en del elever vill prata med sina lärare om stress och trauma och om sin ansträngda boendesituation. Vissa elever väljer också att skriva om sina upplevelser vilket lärarna ser som ett sätt att eleverna får bearbeta sina oftast traumatiska upplevelser. Det förekommer att lärarna hänvisar eleverna till skolans kurator för att prata om detta.

Said berättar att hans boende, som han delar med flera andra ungdomar, påverkar hans skolprestationer. *Said* har tagit upp det med programsamordnaren men fått svar att "*hon inte har med boendet att göra*". Han vet inte om det finns någon annan på skolan som kan hjälpa honom med den frågan: "*Jag måste klara mig på det boende där jag är och försöka kämpa vidare.*"

Åtgärdande arbete

Enligt skolans rektor arbetar specialpedagogen åtgärdande direkt med eleverna, men också handledande gentemot lärarna. Elevhälsans representanter ger vid intervjutillfället flera exempel på att eleverna vid språkintruktionsprogrammet spontant tagit kontakt med skolsköterskan och även kuratorn.

Den formella gången är att den undervisande lärare, som upptäcker en elevs svårigheter att nå målen för utbildningen, anmäler ett så kallat elevärende till elevhälsan som utreder och beslutar om lämpliga åtgärder. *Said och Sara* har båda en oklar bild kring vad elevhälsans kompetenser skulle kunna hjälpa dem med.

Elevhälsans samarbete med skolans personal

Enligt rektorn, lärarna och elevhälsans representanter finns det fungerande former för samverkan mellan lärare och elevhälsans kompetenser. Lärarna kan delta i mötena med elevhälsan efter att till elevhälsan ha anmält ett elevärende utifrån oro för någon elev. Vid så kallade klasskonferenser går elevhälsoteamet och lärarna igenom varje enskild elevs skolsituation.

Därutöver genomförs elevstödskonferenser varje vecka där specifika elever diskuteras. Dessa möten är, enligt elevhälsans representanter, viktiga och de genererar fler möten i form av uppföljningar av elevens förhållanden. Rektorn är nästan alltid med på dessa. Lärarna, och ibland eleverna, kan vara de som initierar dessa ärenden. Det brukar vara i snitt tre sådana ärenden per vecka. Här hantearas exempelvis elevfrånvaro och dess bakomliggande orsaker.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevhälsans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete inte fullt ut bedrivs i nära samarbete med skolenhetens övriga personal.

Eleverna vid språkintruktionsprogrammet vid Wasaskolan har tillgång till samtliga de kompetenser som elevhälsan ska innehålla. Eleverna har dock begränsade kunskaper om tillgång till och kunskaper om elevhälsan och dess olika kompetensers respektive ansvarsområden. Eleverna omfattas inte i tillräcklig utsträckning av elevhälsans förebyggande och åtgärdande arbete.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om elevernas utbildningsbehov på språkintruktionsprogrammet, och om eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.

För att uppfylla detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1) Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

- 2) Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?
- 3) Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Metod och material

Granskningsdesignen utgår från två elevers skolsituation på språkin introduktionsprogrammet. Information till granskningen samlas in genom dokumentstudier i form av verksamhetsredogörelse och annan dokumentation från skolenheten som belyser arbetet inom språkin introduktionsprogrammet. Dokumentstudier kompletteras med intervjuer med elever, pedagoger, elevhälsa, handledare, studie- och yrkesvägledare, rektor samt representanter för huvudmannen.

Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av plan för utbildningen, individuell studieplan samt underlag av bedömningar av elevens kunskaper för upprättande av planen samt elevernas schema. Skolinspektionen har också begärt få in dokumentation av gymnasieenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende språkin introduktionsprogrammet samt eventuell information avseende språkinformationsprogrammet på skolan som kan vara av vikt för granskningen.